

Planlegging og bygging av kampflybase på Ørland

STORFEUNDERSØKELSER

19.04.16 Ørland

Forsvarsbygg har i samarbeid med gårdbrukere, lokal og regional landbruksforvaltning og Mattilsynet gjennomført undersøkelser av hvordan storfe reagerer på forstyrrelser fra flyaktiviteten på Ørland. Konsekvenser av endringer i flyaktiviteten og hvordan dette vil påvirke husdyrhold er ikke endelig avklart.

Gjennomførte undersøkelser

Forstyrrelser fra flyaktiviteten for landbruket omfatter mulige virkninger på, det vil si om flyaktiviteten kan begrense mulighetene for husdyrhold. For å avdekke eventuelle reaksjoner hos dyra har det blitt gjennomført observasjoner av besetninger, kombinert med støymålinger, ute på beite og inne i fjøs.

Som en del av oppfølgende undersøkelser etter konsekvensutredningen for Ørland hovedflystasjon, ble det i juni 2013 gjort atferdsobservasjoner av storfe og tilhørende målinger av støy og vibrasjoner på beite og i fjøs under øvelse til flyshow.

I juni 2014 ble det gjennomført oppfølgende undersøkelser, som en videreføring av konsekvensutredningen og undersøkelsene året før. Over to dager ble det gjort observasjoner av besetninger ute på beite på to gårdsbruk og i en besetning innendørs i et løsdriftsfjøs. I tillegg ble det utført lydmålinger i ytterligere fire dyrerom.

Reaksjoner ved høye lydnivåer og lave overflyvninger

Ved undersøkelsene i juni 2014 ble det flydd ulike traséer i lav høyde for å få stor variasjon i lydnivå. Blant annet ble det flydd i lav høyde direkte over beitearealer for å framprovosere høye lydnivåer. Flygemønster som ble flydd under forsøkene er ikke representative for framtidig flygemønster. Undersøkelsene viste sterke reaksjoner ved direkte overflyging i lav høyde, eller ved brå retningsendring nær beite. Det ble i mindre grad registrert reaksjoner på fly i større avstand og større høyder. Ingen merkbare reaksjoner ble verken i 2013 eller 2014 registrert hos dyra inne i fjøs.

Reaksjoner som har blitt avdekt ute på beite har vært uro, flukt, flokking, aggressiv knuffing, rauting og at beiteaktivitet opphører. Årsakene til reaksjoner viser seg imidlertid å være sammensatte og forårsaket både av støy, synsinntrykk, trykkforandringer eller liknende, slik at det ikke kan defineres en entydig grense for hva som er akseptabelt lydnivå for kyr på beite.

Tverrfaglig samarbeid

Mange aktører har vært involvert i prosessen rundt undersøkelsene, som har vært ledet av Forsvarsbygg. Det har vært et viktig samarbeid med representanter fra berørte gårdbrukere, samt Mattilsynet og landbruksforvaltningen lokalt og regionalt. Universitetet for miljø- og biovitenskap

har stått for observasjoner og landbruksfaglige vurderinger av adferd og reaksjoner hos dyra. Støymålinger og støytekniske vurderinger har blitt gjort av ALM-gruppen.

Gode vilkår for utvikling av landbruket

Undersøkelsene fra 2014 gav et bedre bilde av hvordan dyra reagerer på forstyrrelser fra flyaktiviteten, men endelige konklusjoner for om det er forsvarlig med husdyrhold nært opp til flystasjonen vil ikke kunne trekkes før en kan gjøre observasjoner og registrere reaksjoner under flyging med de nye flyene.

Ørland kommune har i samarbeid med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag gjennomført en mulighetsstudie for jordbruket i forbindelse med etablering av kampflybasen på Ørlandet. Forsvarsbygg har gitt økonomisk støtte til undersøkelsen. Rapporten fra denne studien ble publisert i april 2015 og viser at det er gode vilkår for utvikling av landbruket. Usikkerheten knyttet til avklaringer i forhold til fremtidig flyaktivitet og konsekvensen dette har for landbruket, fremheves imidlertid som et hinder for videre utvikling.

Videre oppfølging

Landbruket er viktig på Ørlandet, og Forsvarsbygg vil fortsette dialogen med blant annet Ørland kommune, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Mattilsynet i det videre arbeidet. Reguleringsplanens bestemmelser angir at det skal gjennomføres oppfølgende undersøkelser i landbruket for å avklare konsekvenser. Dette følges opp i en miljøoppfølgingsplan (MOP). Forsvarsbygg skal i samråd med landbruksmyndighetene avklare nærmere omfang og innhold av oppfølgende undersøkelser i tilknytning til husdyr og husdyrproduksjon. De oppfølgende undersøkelsene vil bli gjennomført i perioden 2020 til 2020/2022.

For mer informasjon, se faktaark om landbruk.